

Posudek bakalářské/magisterské diplomové práce

Student: Renáta ROBAUSCHOVÁ

Obor: ČJ - ZSV

Název práce v českém jazyce: Současní žáci středních škol a jejich postoj k maturitní zkoušce z českého jazyka

Název práce v anglickém jazyce: Current Secondary School Students and Their Attitudes Towards the Final Examination in the Czech Language

Vedoucí práce: prof. PhDr. Martina Šmejkalová, Ph.D.

Oponent práce: PhDr. Eliška Doležalová, Ph.D.

Typ posudku: oponent práce

1 - HODNOCENÍ OBSAHU PRÁCE

	Kritérium	Hodnocení (A-D)
1.1	Adekvátnost stanovených cílů a volba metodologie	B
1.2	Relativní úplnost zpracované sekundární literatury	C
1.3	Porozumění zdrojům a schopnost pracovat s nimi	B
1.4	Volba vhodné techniky zpracování materiálu a její zvládnutí	B
1.5	Interpretace výsledků	C
1.6	Struktura práce, vyváženost jednotlivých částí	B
1.7	Logičnost výkladu	B
1.8	Přínos práce, dosažení cílů a validita závěrů	B

2 - HODNOCENÍ FORMÁLNÍCH NÁLEŽITOSTÍ PRÁCE

	Kritérium	Hodnocení (A-D)
2.1	Adekvátnost horizontálního členění textu	C
2.2	Funkčnost odkazů a poznámkového aparátu	B
2.3	Dodržení citační normy	B
2.4	Dodržení stylové normy	C
2.5	Dodržení morfologické normy a pravopisné kodifikace	C

3 - SHRNUJÍCÍ KOMENTÁŘ HODNOTITELE

Předložená práce splňuje požadavky kladené na daný typ závěrečné kvalifikační práce ve studijním oboru *Český jazyk se zaměřením na vzdělávání*.

Práce je v souladu se zásadami citační etiky.

Práci doporučuji k obhajobě.

Slovní komentář:

Předkládaná práce se zabývá postojem žáků středních škol k maturitní zkoušce z českého jazyka a literatury.

Členění na teoretickou a praktickou část je vhodné, výklad je veden v zásadě logicky. V teoretické části autorka vymezuje střední vzdělání, velmi stručně charakterizuje období adolescence z pohledu vývojové psychologie, stručně popisuje podobu výuky českého jazyka na SŠ (včetně historického přehledu) a představuje současnou podobu maturitní zkoušky se zaměřením na český jazyk a literaturu.

Ve 4. kapitole (Výuka českého jazyka na SŠ) užívá chybnou terminologii – RVP (G i SOV) nezná termín „vzdělávací oblast český jazyk“ či „vzdělávací oblast literární komunikace“ (vzdělávací oblast v RVP G se nazývá „Jazyk a jazyková komunikace“, vzdělávací oblast v RVP SOV se nazývá „Jazykové vzdělávání a komunikace“). Užití nesprávné či nepřesné terminologie (složky vzdělávacího oboru, vzdělávací oblast, vzdělávací obor, vzdělávací obsah) lze částečně omluvit skutečností, že studentka patrně ještě neabsolvovala žádný didaktický předmět.

Co ovšem omluvit nelze, je absence jakéhokoli vymezení termínu „postoj“, který je ústředním tématem práce (je navíc i součástí názvu) a je na něm založena celá praktická část. O to více je překvapující, že autorka neměla potřebu tento termín jakkoli charakterizovat či definovat. Postrádám zde tedy relevantní psychologickou (pedagogicko-psychologickou literaturu) – př. M. Nakonečný, J. Průcha... Postojem žáků (třebaže se jedná převážně o žáky ZŠ) k výuce či k jednotlivým předmětům se věnuje řada prací I. Pavelkové. Existuje rovněž evaluační nástroj, který zkoumá postoje žáků (R. Pöschl: *Postoje žáků ke škole*, NÚOV, 2011). Uvedené zdroje by autorce jistě pomohly jednak k lepší orientaci a vhodnějšímu stanovení otázek pro dotazníkové šetření, jednak k relevantní interpretaci uvedených zjištění.

V 5. kapitole (Maturitní zkouška) opět chybí literatura, která s tématem úzce souvisí (př. BP: Bohdanová, M. *Postoj učitelů ke státním maturitám*, 2019 – zejména kapitola věnovaná problematikým částem státní maturity; DP: Drapačová, K. *Výuka českého jazyka pohledem žáků střední školy*, 2022 – dotazníkové šetření zabývající se postojem žáků SŠ).

Šestá kapitola (s názvem CERMAT) má být věnována aktuálním diskusím o podobě státní maturity, avšak je velmi povrchní a omezuje se převážně na stížnosti jisté osoby ohledně (ne)úspěšnosti žáků v didaktickém testu a s ní související obtížnost.

V metodologické části postrádám jasnou formulaci cíle/cílů, autorka uvádí pouze téma, otázky a výzkumné předpoklady. Nepřesnosti způsobuje především nevhodná stylizace (zejména s. 34–35). Cíl práce je definován až v závěru práce (s. 71 – „*přinést informace o postoji současných žáků středních škol k maturitní zkoušce z českého jazyka ...*“), avšak není jednoznačný.

Pro předkládanou práci je charakteristické, že je především formulačně nepřesná. Již v samotném názvu je nepřesně uveden název předmětu „maturitní zkoušce z českého jazyka“ (předmět se jmenuje český jazyk a literatura). Této nepřesnosti se autorka dopouští v celé práci (i v zadání otázek v dotazníku).

V praktické části se autorka zaměřila na zjišťování postojů žáků k maturitní zkoušce z českého jazyka a literatury, jak se tyto postoje liší v závislosti na typu středního vzdělávání (gymnázia, střední odborné školy a nástavbové studium na středních odborných učilištích). Toto porovnání a z něj vyplývající zjištění pokládám za největší přínos celé práce, ačkoli onen termín „postoj“ není pro potřeby práce jasně vymezen. Autorka využila dotazníkové šetření, avšak v případě dotazníku, který navíc obsahuje pouze uzavřené otázky, lze o jeho validitě do jisté míry pochybovat. Ke způsobu formulace některých dotazníkových otázek mám výhrady kvůli jejich nepřesnosti či vágnosti.

Největší slabinou práce je její jazyková úroveň – kromě několika gramatických, a především interpunkčních chyb (např. s. 53, 64, 69, 71, 73) jde zejména o stylizaci. Velmi často dochází ke kumulaci přívláskových vět a nadužívání spojovacích výrazů „který“ a „kdy“ (např. s. 34). Nevhodně vystavěné jazykové konstrukce způsobují nejasnost či nesrozumitelnost (např. s. 8, 15.). Třebaže se autorka snaží o odborný diskurz, některé pasáže přechází k publicistickému stylu (např. s. 16, 17, 19, 32).

Navzdory uvedeným výtkám oceňuji jednak volbu tématu, neboť výuce češtiny na střední škole je v porovnání se školou základní stále věnováno mnohem méně pozornosti, jednak zjevné autorčino zaujetí a pečlivost, s níž zpracovala zejména výsledky dotazníkového šetření s využitím grafů.

4 - OTÁZKY A NÁMĚTY PRO OBHAJOBU

4.1	Pokuste se definovat termín „postoj“. Jakým způsobem by bylo možné zohlednit znalost uvedeného termínu v souvislosti s Vaší prací, zejména s formulováním otázek pro dotazníkové šetření?
4.2	Na základě čeho jste stanovila a formulovala otázky pro dotazníkové šetření? Které z otázek se zaměřují přímo na postoje? Na co se zaměřují ostatní otázky? U otázky č. 8 prosím vysvětlíte užití konkrétních variant (zejména užití výrazu „hrozba“).
4.3	Na s. 36 uvádíte, že Vás zajímá, „jak se diskutované problémy budou promítat do postojů žáků k maturitní zkoušce z českého jazyka“. Které problémy zde máte na mysli? Jak se tedy dle Vašich zjištění promítají do postojů žáků?

Datum: 30. srpna 2023

Podpis: Doležalová